

LES 4

SUBSTANTIVUM, O-STAMMEN 2

A. GRAMMATICA

Behalve de woorden op -us en -um, behoren ook een aantal substantiva op -r tot de o-stammen, waarvan enige verbogen worden als puer (jongen, kind), andere als ager (akker).

	Singularis	Pluralis
Nominativus	puer	pueri
Genitivus	pueri	puerorum
Dativus	puero	pueris
Accusativus	puerum	pueros
Ablativus	puero	pueris
Nominativus	ager	agri
Genitivus	agri	agrorum
Dativus	agro	agris
Accusativus	agrum	agros
Ablativus	agro	agris

Opmerkingen:

1. Ager, puer. Als ager worden ongeveer 10, als puer slechts enkele vrij veel gebruikte substantiva verbogen, bijv. gener, schoonzoon, socer, schoonvader, vesper, avond, liberi, kinderen, tegenover de ouders. Dit woord liberi komt als de nederlandse: hersenen, mazelen enz. alleen in het meervoud voor. In In het Latijn heet zo'n woord een plurale tantum, dat is een woord, dat slechts (tantum) meervoudig (plurale) voorkomt.
  2. Ook vir (man) is een o-stam: viri, viro, virum enz.
  3. Geslacht. De woorden op -er zijn alle mannelijk.
  4. Puer luidde oorspronkelijk pueros; die uitgang -os is langzamerhand verdwenen, maar andere naamvalswoorden hielden tot stam puero. Ager komt van agros; ook deze uitgang hoorde men allengs niet meer, waarop de nominativus als ager werd
-

gesproken en geschreven. De overige naamvallen bleven echter gevormd van de stam *agro*, en hebben dus geen *e*.

B. VOCABULARIUM

<i>cura</i>	zorg	<i>vir</i>	man
<i>dominus</i>	heer, meester (teg. slaaf)	<i>frumentum</i>	koren
<i>morbus</i>	ziekte	<i>arma, orum</i>	verdedigingswapenen (lichaamsdekking en vuistwapens)
<i>gener, eri</i>	schoonzoon	<i>castra, orum</i>	kamp, legerplaats
<i>liberi, orum</i>	(vrije) kinderen (teg. de slaven)	<i>dare</i>	geven
<i>socer, eri</i>	schoonvader	<i>nuntiare</i>	melden, berichten
<i>vesper, eri</i>	avond	<i>obtemperare c.</i>	
<i>liber, ri</i>	boek	<i>dat.</i>	gehoorzamen
<i>magister, ri</i>	meerdere, leermeester	<i>portare</i>	dragen, brengen
<i>minister, ri</i>	mindere, dienaar		

C. OEFENING

1. *Liberi in horto magistri sunt.*
2. *Dominus cum ministris in porta oppidi est.*
3. *Liberi servo libros dant.*
4. *Incolae Italiae frumentum insulae Siciliae laudabant.*
5. *Servus aurum et argentum in templum portabit.*
6. *Cur¹ generum et liberos agricolae non vocatis?*
7. *Magister librum de² amicitia laudat.*
8. *Superbiam domini ministri non laudabunt.*
9. *Incolae caelum patriae Italiae laudabant.*
10. *Servi frumentum ex³ agris in castra portabunt.*
11. *Ceres est dea frumenti et agrorum. Filia deae Proserpina est. Dea et filia in insula Sicilia habitabant.*

---

1 *cur* = waarom.

2 *de c. abl.* = over.

3 *ex c. abl.* = uit.

-
12. Viri armis pugnabant; gladii sunt arma, sagittae non sunt arma.
  13. Cur morbum amici, puer, magistro non nuntias?
  14. Morbus filii domino est curae⁴.
  15. Verbo domini obtemperatis.
  16. Equi agricolis curae⁵ sunt.
  17. Cur generi socero frumentum non dant?

---

4 domino is datiefvorm, curae ook; in zulke uitdrukkingen vertalen we de tweede datief door: tot vreugde, zorg, eer enz.; hier door? Vertaal de zin dan in beter Nederlands.

5 wederom een dubbele dativus, waarvoor hetzelfde geldt als gesteld in noot 4.
